

ROSTRA ECONOMICA

IN DIT NUMMER:

De economische ontwikkeling van minder ontwikkelde gebieden	1
Opschuivende overheidsbegrotingen	3
Middeleeuwse Kathedraalbouwers	5
Mijlpaal in de geschiedenis der Economische Faculteit	7
Economie in zestien tekeningen	8
Lijst van geslaagden	8
Berichten en Mededelingen	12

SHELTEMA & HOLKEMA
sinds 1853

„De Universiteitsboekhandel“

ROKIN 74-76

Nu ook: GRIMBURGWAL 4 ←

Grote voorraad studieboeken
voor alle faculteiten

Voorradig:

van Prof. v.d. SCHROEFF: „Organisatie-methoden en Efficiëntie-contrôle in Amerikaanse bedrijven“ à f 2.10 en:
„Een pleidooi voor de invoering van de controller's functie“ à f 0.75 en:
van DE JONG: „De werking van een Volkshuishouding“ Deel I à f 7.75.

Een eerste inleiding tot het Economisch denken.

De Academische Boekwinkel

P. H. VERMEULEN

GRIMBURGWAL 11-13

t/o 't Binnengasthuis - Tel. 48312

AMSTELODAMUM

typt Uw scriptie
wetenschappelijk
verantwoord.

Speciale service
voor speedwerk

★

O. Z. Achterburgwal 212
Amsterdam-C.
Tegenover
Oudemanhuispoort
Hoek Oudemanhuispoort

ROSTRA ECONOMICA

MAANDBLAD VAN DE STUDIEVERENIGING DER ECONOMISCHE FACULTEIT
VAN DE GEMEENTELIJKE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Redactie:

J. G. van Beeck
H. H. J. Nordemann
A. Pais
P. A. M. van Philips

Redactie-adres:

Frans v. Mierisstraat 44 hs
Amsterdam-Z.
Administratie-adres:
Koninginneweg 180
Amsterdam-Z.

DECEMBER 1953

**TWEEDE JAARGANG
NR. 4**

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN MINDER ONTWIKKELDE GEBIEDEN

Het is een goede gedachte geweest van onze Economische Faculteit, de aan kandidaten welbekende Prof. M. Masoin uit Leuven uit te nodigen hier drie colleges te komen geven over de economische problematiek van de ontwikkeling van „onvoldoende ontwikkelde gebieden“ (t.w. de doelstellingen, voorwaarden, methode, middelen, financiering en fiscale en budgetaire aspecten van deze ontwikkeling), waarin vooral zij, die zich niet in deze vraagstukken hadden verdiept, veel van hun gading hebben kunnen vinden.

Na er op gewezen te hebben, dat eigenlijk in elk land bepaalde delen nog als minder ontwikkeld kunnen gelden, legde Prof. Masoin het criterium voor de onderontwikkeltheid in het feit dat het gemiddeld nationaal inkomen in de betreffende landen blijft beneden wat men thans het aanvaardbaar minimum acht.

Aldus heeft het probleem zelfs betrekking op 2/3 van de wereldbevolking. Vervolgens wees Prof. Masoin op de dringende noodzaak aan deze gebieden hulp te verlenen, teneinde de daar wonende mensen, zowel om philanthropische, als economische en wereldpolitieke redenen, op een hoger levensniveau te brengen. Hij illustreerde dit door te wijzen op de enorme wanverhouding welke bestaat tussen de bevolkingsomvang en het inkomen op de wereld: terwijl Noord-Amerika

en Europa tezamen 25.6% van de wereldbevolking voor hun rekening nemen, leggen ze beslag op ruim 70% van het wereldinkomen. Bovendien vormt in de minderontwikkelde gebieden veelal de snelle bevolkingstoename een groot probleem, waarom door sommigen als eerste maatregel geboortebeperving is voorgesteld, hetgeen Prof. Masoin echter een zeer ernstige zaak achtte.

Onder de nationale voorwaarden voor de ontwikkeling nemen de psychologische de eerste plaats in: alvorens de vooruitgang te kunnen verwezenlijken, zal de bevolking moeten weten dat deze bestaat en dat het mogelijk is deze voor hen te verwezenlijken. Daarbij zal tevens aanwezig moeten zijn de wens deze te realiseren, alsmede de overtuiging dit door productie tot stand te brengen.

Tot de economische en sociale voorwaarden behoren: een stabiele politieke toestand; de zekerheid van een eigendomssysteem (vooral t.a.v. de verbeteringen); de verzekering van een verband tussen opbrengst en krachtsinspanning; stijgende beloningen met de toename van de productiviteit; de verzekering van een inkomensstabiliteit, alsmede de mitigerende invloed der kassen, terwijl de „vested interests“ de opkomst van een nieuwe middelklasse en de de-

mocratisering van het politieke systeem zullen moeten tolereren.

Gegeven de beperkte middelen, zal men uit de vele complementaire aspecten van de economische ontwikkeling een aantal prioriteiten moeten vaststellen, hetgeen in feite een der kardinale vraagstukken in deze problematiek is. Bij deze keuze zal men vooral dienen te letten op het maximaal sociaal rendement en de algemene economische stabiliteit van het land. Vooral het laatste punt wijst sterk in de richting van een industrialisatie, terwijl bovendien in de landbouw het moment van het intredende afnemende rendement veel eerder optreedt dan bij de industrie. Evenwel is de productiviteit van de landbouw in de minderontwikkelde gebieden zeer laag, zodat men ook in de landbouw nog een zeer ruime marge heeft.

Wat de middelen betreft, is meestal de factor natuur volop voorhanden, terwijl de factor arbeid meestal wel in quantiteit, doch niet in kwaliteit passend beschikbaar is. Ten aanzien van de factor kapitaal merkte Prof. Masoin op, dat het rendement in de minderontwikkelde gebieden doorgaans veel hoger is dan in Europa (in Europa ca. 4 à 5%, elders echter wel 10 à 20%, terwijl men in Uruguay zelfs niet tevreden is dat men nog geen 50% haalt!).

De behoeften aan kapitaal zijn werkelijk enorm: om het nationale inkomen per hoofd met 2% te verhogen, en tevens de bevolkingstoename op te vangen, zal jaarlijks ca. 19 milliard dollar nodig zijn.

De financiering zal kunnen putten uit drie bronnen: de binnenlandse besparingen, het buitenlandse kapitaal en inflatoire financieringsmethoden, welke elk een eigen functie hebben, al naar de aard van de uitgaven. De buitenlandse bronnen zullen vooral moeten dienen voor de financiering van de directe import (machines, grondstoffen, etc.) alsmede van de invloed op de betalingsbalans van het stijgende nationale inkomen en een onvoldoende interne aanbodselasticiteit. De binnenlandse besparingen zullen vooral moeten dienen voor de interne uitgaven als salariëring van de arbeiders, etc. De binnenlandse besparingen zal men moeten stimuleren door het voorkomen van hoarding van goud, en het beleggen in braakliggende terreinen (evtl door belastingen, die alle twee jaar voor ongeëxploiteerde grond worden verdubbeld), het bevorderen van het sparen bij op te richten ban-

ken en spaarbanken d.m.v. hoge interest, het creëren van financiële markten etc. Door middel van inflatie zou men een gedwongen besparing kunnen bewerkstelligen, welke echter zeer grof werkt. Evenwel zal men inflatie nooit geheel kunnen vermijden, daar deze onafscheidbaar met econ. ontwikkeling is verbonden, door de investeringen die inflatoir van aard zijn. Bij de internationale financiering speelt allereerst de International Bank for Reconstruction and Development een rol, welke echter slechts beperkt kan zijn. Ook het huidige plan in de U.N.O. om bezuinigingen op de bewa- peningsprogramma's in een internationaal fonds te storten, zal niet kunnen verhinderen dat deze bronnen slechts een aanvulling zijn op de internationale particuliere investeringen, waarvoor de Internationale Kamer van Koophandel enige regels heeft opgesteld. Prof. Masoin bepleitte de schepping van een nieuw internationaal credietapparaat, in het bijzonder de oprichting van internationale participatie maatschappijen voor directe investeringen, naast de speciale fondsen voor de financiering van de niet-productieve investeringen.

Na vervolgens aandacht besteed te hebben aan de inkomsten- en uitgavencategorieën van de begroting van minderontwikkelde gebieden (waarbij men er aan denken moet dat thans deze budgetten geen maatstaf zijn voor de staatstaak, doordat buiten de Staat, met name ondernemingen, missies etc. belangrijk sociaal werk doen), wees Prof. Masoin erop dat het mogelijk is de additionele investeringen te realiseren buiten de begroting om door speciale fondsen (zoals in India, Pakistan) of maatschappijen voor ontwikkeling, dan wel in de begroting zelf (zoals in Belgisch Congo). Vooral in het laatste geval kan een conjunctuur-regularisatiefonds voor de begroting, zoals in Belgisch Congo, goede diensten bewijzen.

Door de stijging van de Overheidsontvangsten door de toenemende productiviteit en rendabiliteit, zullen deze de onvermijdelijk optredende belangrijke stijging in de gewone uitgaven kunnen opvangen.

Met er de nadruk op te leggen dat hier een enorm terrein van werkzaamheden voor economen ligt, besloot Prof. Masoin deze serie van drie voortreffelijke en duidelijke colleges.

In volgende artikelen hopen we op de verschillende onderdelen nader te kunnen terugkomen. JEAN G. MORREAU

OPSCHUIVENDE

OVERHEIDSBEGROTINGEN

In de laatste Millioenennota brengt de Minister van Financiën de moeilijkheden naar voren, waaronder hij gebukt gaat tengevolge van het specificatiebeginsel. In verband met de uitbreiding van de omvang van de overheidsbemoeling zijn de begrotingen van jaar tot jaar sinds de oorlog belangrijk uitgebreider geworden. De verdeling van de aangevraagde begrotingsgelden over de verschillende hoofden is eveneens steeds verder gegaan en heeft zich verrijnd tot bijna 3500 begrotingsartikelen. Heeft de volksvertegenwoordiging deze begroting goedgekeurd, dan betekent dit dat de Kroon gemachtigd is tot het doen van uitgaven per artikel tot het gevoteerde bedrag. Overschrijvingen zijn volgens art. 13 I. van de Comptabiliteitswet 1927 slechts toegestaan uit een per hoofdstuk aanwezig artikel voor onvoorzien uitgaven. Van deze bevoegdheid maakt een Minister niet graag gebruik, omdat men beducht is voor het verwijt van het voeren van politiek buiten het parlement om.

De Minister van Financiën wil nu ten aanzien van de belangrijkste beheerskosten van het overheidsapparaat de overschrijvingsmogelijkheid verruimen, terwijl in beleidskwesties de overschrijving door de Kamers moet worden vastgesteld.

Deze situatie toont reeds aan, dat de uitgebreidheid van het overheidsapparaat het moeilijk maakt een begroting voor beheerskosten op te stellen, die op redelijke wijze uitvoerbaar te achten is.

De verantwoordelijkheid van de overheid voor het algemene economische evenwicht eist, dat bij wijziging van bepaalde verhoudingen van gemaakte plannen wordt afgezien, dat ze gewijzigd worden, of dat nieuwe plannen worden opgesteld, hetgeen tot uitdrukking zou moeten komen in overschotten en tekorten per artikel, terwijl het bovendien de vraag is of het mogelijk is zijn financiële faits et gestes voor een jaar vooruit vast te leggen, zoals men van een goede begroting eisen kan. Het systeem van supplettoire begrotingen schaadt het overzicht van en het inzicht in het werkelijk verloop van de financiële activiteiten van de overheid.

Het gebruik van de begroting als instrument voor het voeren van mone-

taire politiek stelt aan de hanteerbaarheid en reactiesnelheid ervan hoge eisen. De begroting wordt in September ingediend en is gebaseerd op de verwachtingen over het verloop in het komend kalenderjaar. In de loop van dat jaar kan echter het conjunctuurbeeld zich belangrijk wijzigen, zodat het gemachtigde beleid zijn zin gaat verliezen en zelfs schadelijk worden kan.

Een ander bezwaar tegen de jaarbegroting is de omstandigheid dat maatregelen van structuurpolitieke aard, zoals de vergroting van de werkgelegenheid in verband met de groei van de beroepsbevolking en de opbouw van de defensiecapaciteit, niet op genoegzame wijze in de begrotingen kunnen worden verwerkt. Deze plannen strekken zich uit over een langere periode dan het jaar en de uitgaven daarvoor moeten dan ook voor een langere periode dan die van een jaar vastgesteld worden.

De uitbreiding van de activiteit van de overheid in het economisch leven maakt het noodzakelijk, dat het plan voor deze activiteit soepel is en zich eenvoudig kan aanpassen bij wijzigende economische omstandigheden en dat anderzijds de doe'gerichtheid op langere termijn niet uit het oog verloren raakt.

Het Amerikaanse bedrijfsleven kent het systeem van „revolving budgets” — opschuivende begrotingen als instrueren en controle van de uitvoering. Het bedrijf stelt zijn plannen op voor een bepaalde periode — een jaar of langer — en stelt na verloop van een deel van de periode weer opnieuw plannen op voor een evengrote periode als de oorspronkelijke, welke dan uiteraard nieuwe (cq vervangings-) projecten omvatten, maar ook de uitvoering van de bestaande registreren en wijzigingen daarin aanbrengen.

Opschuivende overheidsbegrotingen zouden de bovengeschetste nadelen van de tegenwoordige begrotingstechniek voor een groot deel kunnen ondervangen. Men moet daartoe de begroting in twee plannen splitsen: het uitgavenplan, dat te zien is als een reeks machtigingen voor de duur van het betreffende project of voorzover het uitgaven voor het administratieve apparaat betreft voor een handzame periode, en het financieringsplan, dat

uitsluitend de middelenverrijking en -verdeling regelt.

Het uitgavenplan moeten we dan zien als verdeeld in diensten naargelang de duur van de gevraagde machtiging. Het parlement zal zich nu regelmatig bv. elke 3 of 4 maanden moeten beraden over de voortgang van de uitvoering van de plannen, de nieuwe plannen en de wijziging in de reeds bestaande. Parlementair - technisch hoeft dit niet zoveel extra-lasten met zich mee te brengen voor de werkzaamheden van de volksvertegenwoordiging, omdat telkenmale het er slechts om gaat wijzigingen en nieuwe projecten goed te keuren of voor te stellen.

Het belangrijkste voordeel van het stelsel van opschuivende begrotingen, toegepast op het uitgavenplan is wel, dat de koopkracht-injicerende werking van de overheidsuitgaven op korte termijn ter beoordeling komt van het parlement. De heersende opvatting, dat de overheid niet neutraal dient te blijven t.a.v. het verloop van de monetair verhoudingen, maakt het noodzakelijk, dat dit beleid niet alleen door de Minister van Financiën wordt vastgesteld, maar vooral door de volksvertegenwoordiging.

De tegenhanger van het uitgavenplan is het financieringsplan, dat gezien kan worden als de begroting van de koopkracht-onttrekking door de overheid. Ook hier is het stelsel van opschuivende begrotingen een methode om het monetair beleid met behulp van de instrumenten van tempo van belastinginning en verloop van de kaspositie van de Schatkist vast te stellen en aan te passen aan de wijzigingen in de verhoudingen, afgezien nog van het voordeel, dat een scherper beleidsoordeel gevormd kan worden door de duidelijke afweging van de effecten van het verschil tussen injectie en onttrekking van koopkracht op het verloop van het economisch proces.

De uitbreiding van de overheidstaak op macro-economisch gebied maakt het m.i. noodzakelijk, dat gestreefd

moet worden naar beheersing van het instrumentarium, dat de overheid met betrekking tot het monetair beleid nodig heeft. Een begroting welke voor een periode van een jaar wordt vastgesteld, passend in het kader van de opvatting, dat de overheid neutraal dient te blijven, schiet in de huidige verhoudingen tekort. omdat de periode niet is aangepast aan de doelstelling. Het wel eens gebruikte argument van een per jaarperiode cyclische herhaling van de seizoenen betekend alleen, dat de overheid zich zou onthouden van planmatig ingrijpen in het verloop binnen het jaar en zich slechts zou bezighouden met langere doelen. Een dergelijke onderscheiding kan men inconsequent noemen, omdat onder bepaalde omstandigheden uitzonderlijke seizoenfluctuaties zo al niet een ongunstige omslag kunnen veroorzaken, dan toch wel een niet-gewenst proces kunnen versterken.

Anderzijds omvat de overheidstaak structuurpolitiek op lange termijn, waarvoor maatregelen moeten worden getroffen voor de toekomst, waarbij het jaar slechts als eenheid van maat dienst doet.

Het stelsel van opschuivende overheidsbegrotingen combineert bezinning op het beleid op lange termijn aan aanpassing op korte termijn van de gevolgde methode aan de zich wijzigende economische omstandigheden, waarin ter bereiking van maximale welvaart ingegrepen moet worden. De opmerking is overbodig, dat de economische omstandigheden ook door de overheid zelf gewijzigd kunnen zijn geworden. tengevolge waarvan de vraag over de zinvolheid van het ingrijpen tijdig gesteld dient te worden.

In het bovenstaande zijn niet alle technische implicaties van dit plan aan bod gekomen; bovendien valt het buiten de opzet van dit artikeltje om uitputtend te zijn. Ik leg slechts het idee aan de lezers van Rostra ter beoordeling voor en wacht geduldig hun toorn af.

A. P. BARTEN

MIDDELEEUWSE

KATHEDRAALBOUWERS

De bouw van een kathedraal was meer een werk van geduld dan van geestdrift: afgezien van de enthousiaste tijd rond 1200, toen in Frankrijk de grote kathedraalen werden voltooid in nog geen mensenleeftijd, was zij zelfs een onderneming van eeuwen. En een nuchtere zakelijke onderneming. Jaar na jaar, inde de magister fabricae, de Kanunnik die met het beheer en bouw van de Dom was belast, de uit vaste inkomstenbronnen traag vloeiende gelden; en telkenjare gaf hij deze inkomsten weer uit voor de langzame voltooiing van zijn kerk. Als leider van het bouwbedrijf — het Domkapittel waar hij deel van uitmaakte, bouwde in eigen beheer — betaalde hij de lonen, kocht de materialen en schreef al zijn inkomsten en uitgaven op in een fabrieksrekening, die moest dienen als verslag en verantwoording voor het college van kapittelheren. En zo komt het, dat het mogelijk is, iets betrouwbaars te zeggen over de vragen: wie waren eigenlijk de kathedraalbouwers, met hoewel velen werd gewerkt en welke was de economische en organisatorische achtergrond van de bouw van deze hoge relictten van de middeleeuwse wereld?

Ik voer U mee naar Regensburg, waar hoog boven de huizen, niet ver van de Donau, de kathedraal het stadsbeeld beheerst. In het jaar 1459 op de 2e Zondag na Pasen werd daar door het voltallig kapittel Theodoricus van Ramsperg tot magister fabricae verkozen. En zijn rekening is voor ons bewaard gebleven: inkomsten en uitgaven zijn gedetailleerd bijgehouden, elk onderverdeeld in verschillende rubrieken. De uitgaven, rubriek voor rubriek langs gaand, verrijst het beeld van de buiten proportie uitgebreide organisatie van het kathedraal bouwbedrijf: want de fabrica werkt op - laat ons zeggen - halve kracht. De uitgaven beginnen met een paar vaste uitkeringen aan bepaalde personen en instellingen: de architect Mr. Conrad Roritzer, de glazener, een kerk, waar men verplichtingen aan had, de boekhouder, de boden, die met banbrieven en dwangbevelen het diocees afreisden, de collectant en een functionaris van het kapittel. Met de tweede reeks posten zitten we midden in het bouwbedrijf, nl. bij de steengroeve in

Abach: twaalf maal wordt aan de meester-steenhouwer en zijn drie of vier gezellen het wekelijks loon uitbetaald; de meester krijgt het hele jaar 6 denarii per dag, de anderen 's winters 4 en 's zomers 5 den. Hoe lang men werkt? Om precies te zijn: meester Peter 176 dagen en de anderen bij elkaar in de zomer 296 en 's winters 198 dagen. Er is een smid aanwezig om de gereedschappen te repareren en aan te scherpen, maar hij wordt betaald voor geleverd werk en niet per dag. De waarschijnlijk in blokken gehouwen stenen worden met een schip van de groeve acht maal naar de Dom vervoerd: de afstand kan niet groot geweest zijn, want de schipper brengt dezelfde dag het schip weer naar de groeve terug. Een tweede groeve bevond zich in Köpfelberg, ook betrekkelijk dicht bij de kerk, want ook hier is de vijf keren, dat er vandaar steen wordt gestuurd, het schip op dezelfde dag weer op de plaats van vertrek. Opmerkelijk is de verschillende economische verhouding waarin het kapittel tot de steengroeven in Abach en Köpfelberg stond. In Abach exploiteert het kapittel kennelijk haar eigendom, in Köpfelberg is dit niet het geval, hier wordt de steen gekocht en per scheepslanding afgerekend.

Daarna volgen enkele afrekeningen met zelfstandige vaklieden, die aan de fabriek goederen of diensten leveren: de smid, die gereedschappen herstelt, spijkers levert, het schip beslaat; de kleinsmid, de schipper en de „Schreiner“ Op iedere afrekening wordt gedronken en de knechten krijgen een fooi. Bij de „Schlosser“ wordt speciaal vermeld, dat hij uit eigen ijzervoorraad werkt; vermoedelijk is het dus regel, dat de materialen door de fabriek worden geleverd. De „alia distributa extra ordinaria“ is een hoofd waaronder van alles op een hoogst onordelijke wijze is bijeen goegoid. Het schip wordt volledig gerepareerd door een scheepstimmerman voor een vast bedrag, maar de materialen worden hem geleverd. Er wordt hout aangekocht, koper, ijzer, pek en papier om de rekening op te schrijven; verder rekent de magister af met de architect, die ook beeldhouwer blijkt te zijn: voor het beeld van Petrus ontvangt hij 14 solidi, dat is 70

zomerdagen loon van een steenhouwer.

Hier zijn ook de lonen opgenomen van de houthakkers, die in het eigen bos van de fabriek (!) de nodige balken zagen, deze samenbinden tot vloten en de rivier laten afzakken. Daarenboven talloze posten en postjes, die slechts indirect of helemaal niet met de bouw samenhangen: proceskosten, reiskosten van Roritzer, devotiekaarsen voor een heiligenbeeld, ganzen voor een diner van architect, meester timmerman, de smeden en het loodspersoneel op St. Martinusdag, enz.

De belangrijkste rubriek vormt de „Distributa Maister Conrad Roritzer und seinen Gesellén in der Hütte“: de uitgaven voor eigenlijke bouwarbeid, ongeveer 2/5 van de totale uitgaven bedragend. Zeven en veertig weken wordt er gewerkt: soms alleen door de metselaars en houters, soms met de timmerlieden erbij. De architect werkt zelf mee en krijgt daarvoor een vast weekloon van 64 den: alles bijeen verdient hij bijna viermaal zoveel als een steenhouwer, die de maximale tijd in de „loods“ („Hütte“) werkt. De Hütte — plaats waar werd gearbeid — wordt bewaakt door de Hüttenknecht, die altijd aanwezig is; de tijd dat hij er is, is dus de maximum werktijd: dit jaar 239 dagen. Zijn loon is 's zomers 5 en 's winters 4 den. per dag. Er werken buiten Roritzer 5 tot 11 gelijkwaardige gezellen: hun lonen wisselen sterk: 's zomers 21 weken 8 den. p. d.; in de herfst en winter zakkend tot 7, 6, 5 ja 4½ den., dan stijgend tot 5 den. — 19 weken lang — en half vasten (drie weken voor Pasen) is het loon weer gestegen tot 8 den. . . . met terugwerkende kracht van één week, omdat de graanprijzen gestegen waren! Een vroeg voorbeeld van glijdende loonschaal, overigens volkomen in overeenstemming met het *justum pretium*-beginsel. Daarnaast krijgt ieder per week 1 den om zich te baden.

De timmerlieden verdienen 5 den., hun

meester 7 den. per dag, en als het werk gevaarlijk wordt, — hoog op de tinnen — het dubbele. Eens per jaar viert de Hütte feest: op 24 Juni wordt de loedsa versierd met „laub und gras“ en architect en gezellen krijgen 4 groschen „zu vertrinken“.

Dinsdag na de derde Zondag na Pasen, komt het kapittel weer bijeen om de rekening af te horen en goed te keuren.

Men heeft wel gezegd, dat de metselaars en steenhouwers de eerste groep lonenarbeiders vormden. Gedeeltelijk is dit waar: een zo groote organisatie eiste een discipline en een werkverdeling, die kapitalistisch aandoen. Toch spreekt uit deze rekening nog een vroeg-kapitalistische mentaliteit. Bijvoorbeeld door de vele mededelingen die wij als „onzakelijk“ zouden betitelen: als een leerjongen zijn zakcent krijgt uitbetaald, voegt de boekhouder er aan toe: sed magister Conradus male fuit contentus. Een andere merkwaardigheid zijn de vele telfouten; in deze tijden had het getal nog niet die exacte waarde als tegenwoordig: een vergissing werd geduld. Wat de arbeidsvoorwaarden aangaat van deze groep handwerkslieden, moeten we niet vergeten dat de fabrica geen voortstreven kende en daarom hemelsbreed van de huidige fabriek verschilde: de beherende kunnik had niet die reden tot uitbuiting, die later de grootindustrieel zou bezitten. Toch zijn de sociale omstandigheden geenszins rooskleurig geweest: Dr Jones schat het jaarloon van een metselaar op ongeveer 810 dagen kost: voor een gezin van man vrouw en kind blijven dus slechts 27 dagen loon over om alle andere kosten te dekken. Eigen landbouw zal in vele gevallen althans enige oplossing hebben gegeven. W. H. VROOM

N.B. De rekening is gehouden in ponden (lb) van 8 solidi, elk 30 denarii. De totale uitgaven bedroegen in 1459: 228 lb 4.5 en 21 den.

Mijlpaal in de geschiedenis der Economische Faculteit

Maandag 30 November j.l. heeft Prof. P. de Wolff zijn ambt van buitengewoon hoogleraar in de statistiek, de wiskundige economie en de econometrie aan onze Universiteit officieel aanvaard met het, in een overvolle en, het bleek opnieuw, volledig ongeschikte aula, uitspreken van een rede over „Wiskundige economie en econometrie, hun taak en werkwijze“.

Prof. de Wolff ging in zijn rede na, welke betekenis de wiskunde heeft voor de econoom bij zijn werk, dat, evenals bij andere empirische wetenschappen, uiteenvalt in drie stadia: n.l. een inductief stadium, waarbij de econoom een model bouwt van het deel van de economie dat hem interesseert, d.w.z. dat hij een aantal hypothesen formuleert omtrent de economische grootheden die in het model optreden en de relaties die tussen deze grootheden bestaan; een tweede stadium, waarin hij langs deductieve weg tracht te komen tot conclusies inzake de economische werkelijkheid; en tenslotte de confrontatie van deze conclusies met de realiteit.

De wiskunde kan bij het eerste stadium slechts weinig hulp bieden, daar zij geen zelfstandig middel is om onze kennis te verrijken, doch een hulpmiddel om de ervaringskennis beter begrijpelijk en toepasbaar te maken. Zeer veel theorieën zijn slechts in schijn zonder wiskunde afgeleid; in feite echter vormden zij vaak de onder woorden gebrachte uitkomsten van wiskundige onderzoekingen, terwijl de au-

teurs (bijv. Marshall) de wiskunde in een appendix van hun boeken onderbrachten.

De beide eerste stadia vormen het terrein van de wiskundige economie. Prof. de Wolff zag hier geen reden tot specialisatie; de scheiding tussen theoretische en wiskundige economie zou zelfs verderfelijker zijn. Gelukkig is er thans veelal een streven naar synthese merkbaar. Een wiskundige kennis is voor elke econoom onontbeerlijk.

De confrontatie met de realiteit, vooral wanneer deze een kwantitatief karakter draagt, vormt het werkkterrein van de econometrie. Hier ligt wel een arbeidsveld voor gespecialiseerde economische, wiskundig geschoolde en statistisch onderlegde, onderzoekers.

Een zeer druk bezochte receptie besloot deze ambtsaanvaarding, welke wel kan gelden als een mijlpaal in de geschiedenis der Economische Faculteit: de toevoeging van twee nieuwe vakken in onze Faculteit, te weten de wiskundige economie en de econometrie. Het verheugt ons dat de ontwikkeling thans tot deze toevoeging heeft geleid, vooral indien men daarbij bedenkt hoe men bijv. in Rotterdam ons op dit gebied reeds een generatie vooruit is. Tenslotte spreken we de wens uit dat Prof. de Wolff nog vele jaren aan onze Faculteit zal mogen doceren, en daardoor ertoe zal bijdragen dat deze ook op dit gebied een belangrijke plaats zal gaan innemen.

JEAN G. MORREAU

Ben je al eens bij

SCHRÖDER & DUPONT

geweest?

Het is die prettig modern
ingerichte boekhandel op de
KEIZERSGRACHT 516

Vlak bij de Leidsestraat
TOT VANMIDDAG!

BOEKHANDEL W. JORISSEN

Spuistraat 316, Tel. 45076

In- en verkoop van
Studieboeken

o.a.: **SOCIALE ECONOMIE**
RECHT
BEDRIJFSHuishoudkunde

Gereduceerde prijzen ook voor
recente drukken

ECONOMIE IN 16 TEKENINGEN

(vierde aflevering)

"But, Professor, remember the thousands of little school children who gave their pennies to send us on this expedition."

Lijst van geslaagden (Bijgehouden tot Sept. 1953)

CANDIDAATSEXAMENS

1111	9-11-'51	B. J. Peiser	1122	7-12-'51	A. W. Th. M. v. Benthem
1112		J. J. Meyer	1123		W. Bonnema
1113	16-11-'51	The Bian Kie	1124		A. Ch. Helfrich
1114	23-11-'51	H. Bink	1125		M. de Jong
1115		A. M. Terwindt	1126	14-12-'51	D. W. Goedhuys
1116		Tjan Tiau Yang	1127		A. Pais
1117	30-11-'51	Mej. A. Zuidgeest	1128		H. H. Fikkers
1118		G. J. Verbeek	1129		R. van der Burg
1119		W. H. van den Toorn	1130	18-12-'51	K. B. A. van der Schuyt
1120		J. G. Jacobs	1131	19-12-'51	J. Sedney
1121		P. Hagen	1132		J. A. J. van den Borg
			1133		Mej. F. Wessels Boer
			1134		W. van Roon

W. GRADER

Econ. Drs

repeteert

Doctoraal examen:
Sociale en Bedrijfseconomie

ROERSTRAAT 102hs

TELEFOON 717915

P. VELTHUYS Cz.

econ. drs

Tel. Zaandam (02980) 3315

Repeteert voor cand. ex:

Kostprijs

Financiering

Waarde en Prijs

Geld, Crediet en Bankwezen

Voor doct. ex:

Interne Organisatie

Externe Organisatie

Arbeidsvoorwaarden

Marnixstraat 290

Kamer 309

Amsterdam centrum

★ Inlichtingen en bespreking, ook gedurende de vacaties:
Woensdag 3 tot 4 uur, of na afspraak.

1135	J. Ch. Buijs	1201	Oey Kim Goan
1136	L. Kropveld	1202	H. van der Wees
1137	R. J. Niehe	1203 31-10-'52	J. P. Fresco
1138 30-12-'52	J. J. D. Konijn	1204 7-11-'52	H. Onkenhout
1139	H. Zomerplaag	1205	B. H. Schroeder
1140	H. K. Vos	1206	G. M. Fey
1141	Mej. H. C. C. Wiechmann	1207 14-11-'52	S. H. Mulder
1142 1- 2-'52	O. F. Staleman	1208	J. F. Lettenmeijer
1143	J. Th. Henrar	1209 21-11-'52	A. L. Vink
1144	S. G. Verbeek	1210	F. J. Willekens
1145 8- 2-'52	G. H. Prah	1211	S. H. Wilms
1146	P. Leijenaar	1212 28-11-'52	Oen Po Swan
1147	Th. P. van Hoorn	1213	J. R. M. Geheniau
1148	J. L. Lang	1214	Tjioe Bian Khing
1149	A. J. Kouwenaar	1215 5-12-'52	W. Kluff
1150 15- 2-'52	A. P. Barten	1216	M. D. Kleyn
1151	P. Baardman	1217 12-12-'52	W. D. Voorthuijzen
1152	R. G. Greve	1218	S. C. Bruins
1153 22- 2-'53	F. J. Willekens	1219	B. Westerveld
1154	N. Cortlever	1220	J. J. v. Leeuwen
1155	W. H. Vroom		Boomkamp
1156 7- 3-'52	Mej. M. E. Streekstra	1221 19-12-'52	P. F. ter Steeg
1157	F. Kerkhof	1222 23- 1-'53	R. A. M. van der Hart
1158 14- 3-'52	J. G. Morreau	1223 30- 1-'53	L. P. de Jong
1159 21- 3-'52	Mej. C. J. Gorter	1224	D. J. Dekker
1160	J. Stelpstra	1225	G. J. Jansen
1161	E. Samson	1226	Th. Beels
1162	W. G. A. Geel	1227 6- 2-'53	S. de Boer
1163 28- 3-'52	Chr. Schijf	1228 20- 2-'53	Oei Tik Sing
1164	J. C. van 't Loo	1229 27- 2-'53	H. J. v. d. Schroeff Jr.
1165	P. H. van der Weiden	1230	D. F. van der Mei
1166	A. Kok	1231 13- 3-'53	J. B. H. Bruinier
1167 ¹ 8- 4-'52	Gan Soan Ben	1232	R. Leyds
1168	C. Goedhart	1233 24- 3-'53	Mej. A. J. Hindriks
1169	P. J. Hillen	1234	A. J. Bosse
1170	J. G. v. Beeck	1235	Ch. Looijen
1171 2- 5-'52	Mej. P. Bouma	1236	M. M. Gerla
1172	C. de Galan	1237 28- 3-'53	S. B. Martokusomo
1173 16- 5-'52	A. J. van Calmthout	1238 1- 5-'53	J. A. Boele
1174	H. Bloemink	1239 8- 5-'53	J. H. A. Grolle
1175	C. M. Dekhuijzen	1240 22- 5-'53	W. G. Blaauw
1176 23- 5-'52	H. H. Brouwer	1241	C. van der Oord
1177	O. J. Weijsenfeld	1242	B. Schellekens
1178 29- 5-'52	E. L. Kramer	1243 29- 5-'53	L. Blitz
1179	J. L. Schneider	1244	W. H. Muts
1180	J. Siemons	1245 16- 6-'53	M. M. Meeng
1181 24- 6-'52	J. N. Spruit	1246	P. A. van de Paverd
1182	J. C. v. Nieuwenhuysen	1247	C. de Jager
1183	P. Vergroesen	1248 23- 6-'53	S. J. M. Bison
1184 27- 6-'52	P. A. M. van Philips	1249	Th. A. Ceelen
1185 1- 7-'52	J. A. M. Uitendaal	1250	H. E. Vroom
1186	H. J. de Voogdt	1251 25- 6-'53	W. van Straten
1187	P. Vos	1252	H. E. Rijdsdijk
1188	D. A. van Waardenburg	1253 29- 6-'53	A. W. ter Kuile
1189	J. N. F. Bakker	1254 25- 6-'53	Lim Eng Sek
1190 7- 7-'52	W. M. Zappey	1255 29- 6-'53	P. Molenaar
1191	Mej. F. Mathijssse	1256	A. Th. de Vries
1192	A. Klitsie	1257	N. F. B. Jongasma
1193	A. W. R. Wolf	1258	H. P. G. Setzpfand
1194 9- 7-'52	N. W. D. C. v. Hertzberg	1259 2- 7-'53	F. N. L. Aberson
1195	O. van Wengen	1260 3- 7-'53	J. F. de Vilder
1196	D. A. Dol	1261 7- 7-'53	J. Groot
1197 10-10-'52	F. Meyer	1262	J. van Santen
1198	F. J. Frank	1263	P. H. van den Bos
1199 24-10-'52	A. Hoogwout	1264	G. B. Bouwer
1200	J. Soutendijk	1265	J. B. van der Veecken

1266 10- 7-'53 K. Moodij
1267 A. Rühl
1268 K. Schönbaum

DOCTORAAL EXAMENS

484 19-11-'51 H. J. Wyers
485 10-12-'51 Mevr. J. A. v. Hoolwerff-
Koch

486 20-12-'51 J. Breukelaar
487 J. A. Wolter
488 21-12-'51 F. J. Nijsten
489 E. van Beuzekom
490 J. Weidema
491 P. E. Venekamp
492 21- 1-'52 J. Roelofs
493 22- 1-'52 J. G. Lulofs
494 25- 1-'52 J. de Jong
495 1- 2-'52 R. W. Mouw
496 25- 2-'52 L. Tas
497 17- 3-'52 O. W. Heldring
498 S. H. M. van Lier
499 20- 3-'52 Ch. H. Grijpma
500 2- 4-'52 J. P. van der Veere
501 3- 4-'52 N. J. Nieboer
502 8- 4-'52 S. van Leeuwen
503 9- 4-'52 H. Nordlohne
504 H. G. Gerritsen
505 8- 5-'52 F. Oostra
506 9- 5-'52 D. Zonneveld
507 J. R. Pinkster
508 F. W. Adriaanse
509 26- 5-'52 J. Atsma
510 K. G. de Groot
511 28- 5-'52 P. Allewijn
512 J. K. van Dingstee
513 16- 6-'52 C. van der Molen
514 19- 6-'52 W. den Baas
515 27- 6-'52 G. Geisterfer
516 G. A. Jongsma
517 7- 7-'52 M. Ockeloen
518 L. S. Godefroi
519 R. H. Neuberg
520 9- 7-'52 D. Woudhuijsen
521 J. H. Buiter
522 M. Koker
523 10- 7-'52 C. J. van Eijk
524 W. van Schaik
525 11- 7-'52 E. J. Buning
526 L. G. Kroon
527 W. H. C. Haste
528 P. Bosch Jr.
529 G. M. W. Sebus
530 A. Qostindie
531 Go Tie Slem
532 H. van den Belt
533 29- 9-'52 A. Hendriks
534 24-10-'52 Liem Tiang Soen
535 K. A. Verhey
536 3-11-'52 H. Coltof
537 14-11-'52 C. J. Schotsman
538 25-11-'52 J. A. van der Lee
539 8-12-'52 E. Bakker
540 11-12-'52 J. Geleynse
541 Mej. E. Limperg
542 17-12-'52 A. Wassink
543 18-12-'52 D. Brüll
544 J. C. Kloet

545 19-12-'52 A. N. Versluijs
546 H. A. Versteeg
547 P. G. Bosch
548 13- 2-'53 B. H. Hendriks
549 A. Mak
550 27- 2-'53 H. W. Deunk
551 3- 3-'53 G. Godijn
552 6- 3-'53 C. van der Bend
553 6- 3-'53 E. D. J. Kruijtbosch
Cum laude

554 9- 3-'53 F. C. G. de Buijzer
555 27- 3-'53 U. J. Oidtmann
556 J. Bouma
557 30- 3-'53 J. B. M. Verheij
558 31- 3-'53 C. Bianchi
559 H. B. Martens
560 1- 4-'53 P. F. T. Witmer
561 J. Plukker
562 20- 4-'53 W. N. Bax
563 J. van Stijgeren
564 24- 4-'53 C. J. van Schie
565 29- 4-'53 H. J. Bakker
566 4- 5-'53 J. A. Graven
567 Th. G. Heijke
568 18- 5-'53 J. A. van der Lugt
569 28- 5-'53 A. M. van Tulder
570 29- 5-'53 A. Spaander
571 1- 6-'53 J. de Veer
572 8- 6-'53 Tjioe Tijen Tjiang
573 19- 6-'53 F. L. Burger
574 B. J. v. Buggenum
575 L. C. van Woersem
576 22- 6-'53 H. J. Beijl
577 29- 6-'53 G. R. Krüsel
578 2- 7-'53 J. Struys
579 Ch. B. Mulder
580 3- 7-'53 H. C. Fass
581 H. J. Vink
582 A. D. Bakker
583 6- 7-'53 J. H. Bolland
584 7- 7-'53 A. C. Dekkers
585 Mej. L. A. Polak
586 H. H. J. Meijer
587 8- 7-'53 P. H. J. Put
588 C. J. M. Freriks
589 Th. A. G. M. van Leek
590 9- 7-'53 H. J. Zeggelt
591 Ph. A. Biemond
592 10- 7-'53 H. Emanuel
593 W. C. F. Bussink
594 J. S. Cramer
595 R. J. van Schaik
596 F. W. B. van Bork

ACCOUNTANTSEXAMENS

54 21-12-'51 P. V. Ursone
55 27- 6-'52 J. Bons
56 30-10-'52 J. Balk
57 12-11-'52 W. Bruinessen
58 F. Graafstal
59 21- 5-'53 A. Mallee
60 N. J. Vries
61 15- 6-'53 J. A. Schulte Fishedick
62 D. G. van Til
63 16- 6-'53 J. A. P. M. Wijermans
64 24- 6-'53 J. W. Schoonderbeek

BERICHTEN EN MEDEDELINGEN

REDACTIONEEL

Bij de vele goede wensen, die U, geachte lezer, dezer dagen bereiken, wil de redactie niet nalaten de hare te voegen. Welaan dan: prettige feestdagen en een prima Nieuwjaar.

Het volgende nummer van Rostra zal omstreeks eind Januari verschijnen. Uw gewaardeerde bijdragen voor dit nummer dienen voor 20 Jan. bij de redactie te zijn.

Een verzoek: Men richt in het vervolg evt. klachten, die verzending van R.E. betreffen, niet aan de redactie, doch aan de administratie (let op de adreswijziging !)

MEDEDELING VOOR TWEDE JAARS CANDIDANDI

Mejuffrouw Limperg zal na de Kerstvacantie het scriptie-college aanvangen. Het wordt gehouden des Vrijdagsochtends van 9-10 uur in Kamer 45. De bijwoning van dit college is voor tweedejaars candidandi verplicht.

RECTIFICATIE

Het leesvertrek van de Handelsvoorlichtingsdienst van de Kamer van

Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam is dagelijks geopend van 10-16 uur en des Zaterdags van 10-12 uur. Boeken of tijdschriften worden **niet** uitgeleend.

S.E.F.

Op 3 November vond de algemene ledenvergadering der S.E.F. plaats, die bezocht werd door plm. 70 personen. Vele punten werden besproken en ook werd een nieuw bestuur gekozen, terwijl het oude onder dankzegging met pensioen ging. De samenstelling van het S.E.F. bestuur is thans: J. Stelpstra, Voorzitter; J. N. F. Bakker, Secretaris; W. H. Vroom, Penningmeester; Mej. J. E. J. Koster, Secretaresse; H. J. Bayens, Commissaris I; A. M. Mauser, Commissaris II.

De Heer J. Stelpstra is belast met de zorg voor de Studiekringen der Candidaten; zijn adres luidt: Johannes Verhulststraat 146, Telefoon 28885.

De Heer A. M. Mauser verzorgt de Candidandi-Studiekringen; zijn adres luidt: Singel 380 II, Telefoon 37790.

Het Secretariaat is gevestigd: Tintorettostraat 4 I, Telefoon 717860.

M. G. MEY-KONING

VRAAGSTUKKEN OVER ACCOUNTANCY

Deel I, Inrichtingsleer, 2e druk, geb. f 12.—

Deel II, Controleleer, 2e druk, geb. f 17.50

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Redactie:

Drs. A. L. Brok, Prof. Dr J. F. ten Doesschate, G. P. J. Hogeweg, Prof. T. Keuzenkamp, Prof. Dr J. L. Mey, Drs J. Modderaar, A. Nierhoff, H. R. Reder, Prof. A. M. van Rietschoten, Prof. Dr H. J. v.d. Schroeff, Drs P. J. van Sloten.

1953 - 27e Jaargang - Verschijnt maandelijks, behalve in de maand Augustus
Men abonneert zich voor de gehele jaargang, abonnement f 16.—.

Voor studenten en assistentleden van het N.I.V.A. bestaat gelegenheid tot het nemen van een studieabonnement tegen de gereduceerde prijs van f 10.50 per jaar. Een proefnummer wordt op verzoek gaarne toegezonden.

J. MUUSSES — UITGEVER — PURMEREND

LEVERING OOK VIA DE BOEKHANDEL

K. DE POUS
ECON. DRS

VEERSTRAAT 8
Amsterdam-Z.
Telef. 71.55.88

repeteert voor

CANDIDAATS- EN DOCTORAAL-EXAMEN

de onderdelen

SOCIALE ECONOMIE EN BEDRIJFSECONOMIE

SOCIALE ECONOMIE
(doctoraalvakken)

repeteert

H. M. P. Muller

econ. drs

AMSTERDAM-Z.

Spreekuur: Woensdag 13-14 u.

Van Breestraat 107¹

Telefoon 25252

De Moderne Boekhandel

VAN DER PEET en VAN BOESCHOTEN

1887

**Ruime voorraad van
de voorgeschreven
studieboeken**

LEIDSESTRAAT 70-72 — AMSTERDAM-C.
TELEFOON 36329-36339

Drukkerij Gebr. Bierau

2e Jac. v. Campenstraat 69
AMSTERDAM-Z.
Telefoon 90147

•
**Alléén
beter verzorgd
drukwerk**

De Stichting
„Jongeren en Studenten”
zoekt voor direct

een student in de economie

met tentamen of diploma
boekhouden om de
boekhouding en admi-
nistratie (inclusief soci-
ale verzekeringen) re-
gelmatig bij te houden
tegen nader overeen te
komen vergoeding.

Bekendheid met typen strekt tot aanbeveling

**Sollicitaties bij de penningmeester:
Mr. Th. Limperg, Joh. Vermeerstr. 29,
Amsterdam, Tel. 724383 en 713232**
